

Crizele și biblioteca publică!¹

SERGIU GĂBUREAC

Biblioteca Metropolitană București

Abstract

Crises and the Public Library

This paper deals with main issues that a public library has to face today. It brings up major problems that libraries come across in times of crises, such as: lack of financial resources, lack of specialized personnel, lack of proper space and lack of support from authorities. It is a thorough analysis of these problems, also of the role and importance of libraries in this society.

It emphasizes the fact that a public library is more than just a cultural center, in which people come to relax. For, the library has a clear cultural aspect, but the most important one is that of the formation and information of the people.

Keywords: *public libraries, crises, information, librarians, formation.*

Odată cu ratarea drumului rapid către democrație, în celebra *Duminică a Orbului*, România a intrat într-un lung proces de stagnare, dacă nu chiar involutiv, agrementat cu tot felul de crize. Reale sau inventate. Trăim vremuri tot mai agresive. O agresivitate promovată din toate direcțiile. Cu largul concurs al *fazanilor* și *vulpoilor* din mass-media, au loc tot felul de atacuri mediatice, care de care mai spectaculoase. Vânzătorii de fumigene și tiribombe, din spatele ușilor închise, fac profituri uriașe. Păpușarii sunt în mediul lor. De cele mai multe ori, criticile lansate sunt fără niciun rost, câtă vreme nu sunt oferite soluțiile concrete de rezolvare a diverselor crize care apar dimineața, la prânz și

¹ Comunicare prezentată la Simpozionul Internațional **Cartea. România. Europa**, organizat de Biblioteca Metropolitană București și Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” București, în perioada 20-24 septembrie 2009.

seara. Ne aflăm în plin Kafka, în care toți fac predicții, promisiuni și nimeni nu se ține de cuvânt.

E timpul să plecăm în analizele noastre, din orice domeniu, de la adevăruri extrem de dureroase într-o țară unde, se pare, mama șmecherilor de șmecheri a fost și este permanent gravidă. Ca și opusa ei.

Ne aflăm în fața unei României sleite de puteri regeneratoare și extrem de confuze. Bietul cetățean, privitor de canale și canalii, consumatorul de știri, prost și incapabil de a-și reveni din acest marasm, creat de politicieni și mass-media, se află într-o continuă spaimă față de ceea ce se întâmplă și nu mai înțelege nimic. Informațiile ajung la el distorsionat, în funcție de oră și de proveniență.

Asta, în condițiile în care există, încă, o instituție publică neutră, care asigură, *gratuit*, accesul la orice informație, informație prezentată atât oficial, cât și de diverse mijloace media. Însă, puțini semeni, din România, cunosc misiunea bibliotecii publice și a nenorociților de bibliotecari (cum recent ne caracteriza o demnă reprezentantă a uneia dintre cele trei puteri în stat, Mona Pivnicieru).

Cauza cauzelor pentru situația actuală: nivelul intelectual precar al aleșilor, precum și al celor puși în funcții de decizie. Efectele deciziilor lor din ultimii 20 de ani sunt, în prezent, devastatoare pentru toate structurile României. Mai avem, pe deasupra, și motivația crizei mondiale, deși Polonia nu cunoaște efectele ei! Ca să dau un exemplu!

Cei mai mulți nu știu că **biblioteca publică românească** revine tot mai accentuat la misiunea inițială, cea de asigurare a accesului, gratuit, la informație, documentare, cercetare și lectură pentru ușurarea vieții oricărui cetățean.

Sunt numeroase situațiile în care, la simpla întrebare: *Ce este biblioteca publică?* primim răspunsuri ca pe timpuri: *Loc de petrecere a timpului liber!* sau *Locul de unde poți împrumuta romane, poezii...*

Reducerea **bibliotecii publice** la componenta beletristică (*fiction* sau *sf*), ca loc de *petrecere a timpului liber* prin *cetirea* cărților, și nu ca loc pentru informare, cercetare și documentare pentru persoanele în formare, reconversie profesională sau dedicate diferitelor preocupări intelectuale, înseamnă totală necunoaștere a misiunii și a obiectivelor unei asemenea străvechi instituții.

Criza de identitate, instalată odată cu trimiterea bibliotecii publice în rândul instituțiilor de cultură, de petrecere a timpului liber, a condus la eliminarea rolului de bază al acestei instituții de principal furnizor de informație din toate domeniile cunoașterii. O astfel de imagine a fost promovată, obsesiv, decenii întregi de regimul totalitar tocmai pentru a trimite *biblioteca publică* în derizoriu și a-i diminua importanța în informarea, formarea și civilizarea cetățenilor. Tot ca efect al *crizei de identitate*, auzim permanent vorbindu-se despre noi și noi servicii de bibliotecă, acestea sunt, de fapt, aceleași de peste două milenii și jumătate. Este, de fapt, un efect al complexului de inferioritate căpătat în timp. Tehnologiile de acces sunt noi, dar asta e cu totul și cu totul altă poveste! La fel, sunt lansate felurite propuneri *inteligente*, cum ar fi transformarea bibliotecii publice în *centru de informare comunitară*. Ca și cum nu acesta ar fi rostul bibliotecii publice încă de la apariția ei! Culmea e că astfel de propuneri vin chiar și din interiorul breslei, de la cei numiți în funcții de conducere pe varii criterii, politice sau de clan, dar care nu cunosc istoria bibliotecii publice, care nu știu ce se întâmplă de fapt într-o bibliotecă, venind cu mentalitățile și percepțiile lor exterioare. Am întâlnit, ca să dau un exemplu, un contabil, acoperit vizibil de directorul venit din afara sistemului, care vroia să bage bibliotecarii publici la pușcărie pentru *furtul de carte*, pe care francezii îl numesc extrem de sugestiv *pierderi naturale*. Noroc că la Brașov mai sunt și oameni raționali!

Sediul central al Bibliotecii Județene
„Petre Dulfu” Maramureș

Abia când începi să frecventezi o *bibliotecă publică* constăți ce mult s-a schimbat rolul instituției în viața comunității postdecembriste românești. Abia atunci îți dai seama că aici oricine poate obține ușor cel puțin un răspuns la problema pe care o are. Fie de ordin social, administrativ, economic, politic, filosofic, fie de ordin medical, cultural, sportiv... Fie despre comunitatea în care trăiește, fie despre România, despre Uniunea Europeană, despre Terra ... O

informație care poate schimba cursul unei vieți sau măcar o poate îmbunătăți! Că nu întâmplător *biblioteca* a fost creată odată cu implementarea programului *Homo sapiens*!

După revoluția est-europeană din 1989, câteva consilii locale de tip județean, municipal, orașenesc sau comunal (președinți, primari, consilieri) au intuit sau conștientizat corect misiunea *bibliotecii publice*. Și-au asumat din plin responsabilitatea asigurării, în condiții europene, a accesului la informație, cercetare, documentare și lectură prin singura instituție de utilitate publică abilitată oficial.

În acest context s-a înscris și Biblioteca Metropolitană București, care, în ultimii ani, printr-un efort managerial, fizic, intelectual și financiar deloc de neglijat, susținut logistic și financiar de autoritățile locale, a reușit modernizarea spațiilor, precum și introducerea tehnologiilor IT în toate filialele sale. Acum se finalizează sistemul de operare ALEPH, care va da noi dimensiuni activității de zi cu zi a celei mai mari biblioteci publice din România. Știm că nu este suficient, mai ales după ce 18 spații au fost retrocedate, primind în schimb doar 4!

De ce este necesară *biblioteca publică*?

Mai toate formele de diseminarea a informației, practicate în cadrul unei comunități, au diverse scopuri comerciale sau de manipulare, în funcție de grupul de interese din spatele afacerii. Nu este nimic rău în aceste demersuri și sunt absolut normale într-o societate democratică. Un exemplu: *Agenția de turism XLMB* își face propria publicitate. *Biblioteca publică* asigură, însă, accesul la informație privind **toate** agențiile de turism din acea localitate, județ, țară, planetă, ajutându-l direct pe cetățeanul interesat de un serviciu sau altul.

Exemplele pot continua cu miile, în orice domeniu, avantajele fiind net în favoarea *bibliotecii publice*, o instituție a prezentului și a viitorului, una dintre *mâinile drepte* ale primarului în materie de civilizare, formare, pregătire continuă și informare a membrilor comunității. Nu-i de mirare că statele din *nucleul dur* al Uniunii Europene au un sistem de *biblioteci publice* extrem de bine dezvoltat în care colecțiile pe suport hârtie și cele pe baza noilor tehnologii, împreună cu aparatura ultraperformantă de acces, coexistă în locații ultramoderne.

Nu-i de mirare că, în aceste condiții, cetățenii din acele țări se adresează, în primul rând, *bibliotecii publice* în momentul în care au de

rezolvat o problemă de ordin personal de orice natură: administrativă, publică, sanitară, educațională sau de petrecerea concediului, diverse achiziții, informații despre... sau despre....

Nu ne mirăm de ce supușii reginei Danemarcei, ca să dau un exemplu, frecventează biblioteca în proporție de 57%!

Cu ce ne confruntăm?

Am șansa practicării uneia dintre cele mai frumoase meserii din lume, după aceea de *educatoare* la grupa mare. Sunt bibliotecar, și nu orice fel de bibliotecar, ci **bibliotecar public**. 2600 de ani au trecut de la democratizarea informației și a lecturii publice pe Terra. Pentru cei care nu știu, profesia de bibliotecar este una dintre cele mai vechi meserii din actualul program divin. Cazurile celor care se trag din maimuță nu ne interesează!

Știți sau bănuți de ce *managerul* programului *homo sapiens* a pus biblioteca în funcțiune încă din zorii actualei civilizații. Ați auzit, încă din clasa a V-a, de Uruk, Ninive, Assur, Ur, Babilon, Pergam sau Alexandria. A venit, apoi, Atena, prima mare democrație ș.a.m.d. Nu este cazul să detaliez.

Am avut mult mai multe satisfacții în ultimele decenii ca bibliotecar public. Asta poate și pentru faptul că, printr-o întâmplare fericită, am ajuns să fiu cooptat în echipa reformatoare a celei mai mari biblioteci publice românești: **Biblioteca Metropolitană București**. Și până la acea dată m-am implicat în interesante proiecte biblioteconomice.

Să continui, însă, decriptarea titlului comunicării: **Crizele și biblioteca publică**.

De ce **crizele și biblioteca publică** și nu **crizele și bibliotecile**?!

Pentru că, din cele trei sisteme de biblioteci existente peste tot în lume, **biblioteca publică** rămâne instituția cu cea mai mare audiență, vizibilitate și importanță într-o comunitate. A nu se înțelege că nu acord respectul cuvenit Bibliotecii Naționale, biblioteca cea mai importantă a unei națiuni, cu misiunea ei de stocare a cunoștințelor și a creațiilor semenilor, mai mult sau mai puțin inteligenți. Sau că nu recunosc importantul rol al **bibliotecilor specializate**. Al Bibliotecii Parlamentului, ca să dau un exemplu, foarte puțin accesată, în România, de cei care au ocupat și ocupă locurile de parlamentari fără a avea vreo contribuție notabilă la evoluția țării. Din contră, cu serioase implicări în distrugerea

bunurilor și a ordinii naționale, în baza legilor făcute de ei. De aici și crizele de tot soiul. Recunosc, de asemenea, rolul **bibliotecilor școlare** (gimnaziale, liceale, universitare), cu un puternic caracter educațional-formator sau al altor biblioteci specializate din diverse zone și domenii de activitate. În fața tuturor **bibliotecarilor** din aceste instituții mă înclin, dar, de iubit din tot sufletul, îi iubesc pe bibliotecarii publici. Bibliotecari discriminați, mult mai prost plătiți decât bibliotecarii din alte sisteme din România. Că nimeni nu sesizează anomalia e mai mult decât normal. **Criza morală, bat-o vina!**

De ce **crize**?! Simplu. Pentru că sunt mai multe.

„*Vinovați*” de evoluția sau involuția comunităților ne facem și noi, bibliotecarii publici de pe orice meridian și paralelă. Unele țări, deși nu au o lege a bibliotecilor, au biblioteci publice de rămâi *maskă* (citez din tânăra generație - n.m.). Acolo s-a urmat calea Atenei, pe când nouă, esticilor, ni s-a impus și am acceptat, acum vreo șase decenii și ceva, transformarea bibliotecilor publice în *lăcașuri de cultură*, cum le mai spun și acum, cu emfază, cațavencii timpurilor noi. Aceste locuri de *petrecere a timpului liber* și-au părăsit, *volens-nolens*, misiunea, obiectivele și scopurile inițiale, fiind castrate ideologic. Bibliotecile publice s-au dezvoltat monstruos pe latura beletristicii, cu *droguri culturale* extrem de nocive, deși aparent lucrurile păreau în regulă. Analizând conținutul fondului de documente beletristic din acei ani, dar și din alte domenii, constatăm cât de nociv a fost în realitate. Cât de *otrăvit* și ce efecte secundare a produs de-a lungul timpului. Copacii vegetali erau din ce în ce mai mulți. Și încă mai sunt. Nostalgici și ușor de prost de *multisalvatorii* postdecembriști!

Știau manipulatorii *vremurilor noi* cum să acționeze. De multe ori, bibliotecarii profesioniști au fost înlocuiți, în perioada proletcultistă, cu femeia de serviciu sau paznicul de la consiliul popular. Unii chiar au fost trimiși, împreună cu sute de mii de alți semeni, să cunoască formele de reeducare comunistă: Sighet, Pitești, Râmnicu Sărat sau Canalul Dunăre - Marea Neagră. Să nu uităm!

Meseria de bibliotecar public a fost trimisă în derizoriu, marginalizată și tratată cu dispreț, chiar desființată, în mediul rural, în 1974. Ani mai târziu, biblioteca publică românească este resuscitată și-și caută cu greu calea, ca **instituție din sfera informației, din sfera formării umane și profesionale** prin metodele și mijloacele specifice educației

permanente de tip european. **Biblioteca publică nu este o instituție de cultură. Este mult mai mult.** E drept că are o puternică componentă culturală, dar componenta formativ-informativă este principala.

Străinii se uită la noi, **bibliotecarii publici din România**, cu sentimente vizibile de compătimire, cu uimire și cu multă-multă înțelegere. Cu multă compătimire, întrucât nu pot înțelege cum de ne facem noi meseria în spațiile meschine *asigurate* de administrația publică locală, în subordinea căreia ne aflăm în condiții umilitoare de trai, cu o salarizare care nu onorează profesia de **bibliotecar public**. Cu uimire, când văd că știm ceva meserie, că suntem conectați la viața biblioteconomică mondială, că iubim oamenii și că ne descurcăm onorabil în condițiile date. Și cu multă înțelegere la gândul că vom putea reforma, cândva, sistemul bibliotecilor în România. De la *biblioteca națională* la *biblioteca publică* și invers. De asta ne și ajută, ori de câte ori au ocazia. Și lor le mulțumim din toată inima și fără rezerve.

Să revenim la subiect. Iată, a venit Fundația „Melinda și Bill Gates” să ne doteze tehnologic 1.500 de biblioteci publice prin programul *Biblionet - lumea în biblioteca mea* (26,9 milioane de dolari)! Ai șansa să primești, în anumite condiții, un modul *biblionet* cu 11 stații de lucru, o imprimantă multifuncțională, două camere web și *soft-ul* necesar. Există, însă, o mare problemă. Unde să pui *IT-ul*, când majoritatea, din cele aproape 3.000 de biblioteci publice din România, au sub o sută de metri pătrați? Acum se fac tot felul de compromisuri, prin care se vor face dotări doar cu două-trei-patru stații de lucru la o bibliotecă publică.

Asta, din cauza **crizei spațiilor** pentru instituțiile civilizatoare ale unei comunități! Este, de fapt, cea mai veche criză din sistemul bibliotecilor publice din România.

Lipsa cronică a spațiilor de informare și de socializare a membrilor comunităților a condus la creșterea acțiunilor antisociale în micro-comunitățile românești, unde viața de cartier a fost distrusă odată cu construirea *lagărelor de beton*. Lipsa spațiilor civilizatoare a dus la alienarea milioane de *anonimi*, tot mai vizibilă în comportamentul stradal comunitar.

Am văzut la periferiile Madridului, ca să dau un exemplu, filiale ultramoderne de câte 2.000 m², construite în ultimii 5-10 ani, în care o treime este ocupată de colecții (cca 60.000 u.b.) și tehnologii de acces, iar

două treimi din spațiu este destinat activităților de socializare, câte 3-4 săli polivalente, de diferite mărimi. În cele mai fericite cazuri, în cartierele noastre *beton*, din marile orașe, nu există decât *biblioteca publică*, ca zonă de informare, lectură și socializare, organizată, de cele mai multe ori, în spații liliptane. Ce ușor se puteau rezolva, în primii ani de după Revoluție, astfel de probleme, mai ales în cazul filialelor! Și chiar s-au și rezolvat în câteva orașe. Fără îndoială că se impune demararea unui **program național** de construcție de localuri pentru bibliotecile publice mari, mici sau mijlocii. S-a tot vorbit, dar n-am auzit să se fi realizat ceva.

Ne-am confruntat și ne confruntăm cu o gravă **criză a resurselor financiare**. Se știe că educația, formarea și civilizarea semenilor costă mult, dar și efectele, pe termen lung, sunt benefice în eliminarea multor neajunsuri în viața comunitară. Dacă educație /civilizație nu există, costurile vieții comunitare devin tot mai mari. Știți cât costă comunitatea românească un violator, un spărgător, un tâlhar, un bețiv, un criminal, un sinucigaș? Cât costă recuperarea unui copil răpit, a unei persoane căzute pradă drogurilor, o bătaie între clanuri, un meci între galerii *primare*? Știți cât poate costa un simplu mers pe stradă sau o plimbare printr-un parc populat cu indivizi needucați? Cât costă strângerea gunoaielor aruncate peste tot, un pom rupt, un bec spart, o bancă distrusă, întreținerea unei zone publice? Cât costă bolile pe care, din lipsa unor informații elementare, furnizate gratis prin biblioteca publică, ni le-am provocat în timp? Cât ne costă, din neinformare, țepele unor agenți comerciali, ale unor bănci, ale unor *instituții de binefacere* cu buletinul în mână? Cât costă comportamentul huliganic și sfidător al aleșilor noștri? Cât costă un needucat ajuns în sfera deciziei?

Și asta pentru simplul fapt că mulți semeni de-ai noștri au făcut o școală de mântuială, nu au frecventat sau nu au avut la dispoziție un spațiu comunitar, care să le asigure civilizarea prin asimilarea de informații și noi cunoștințe. Multora le-a lipsit **puntea** prin care să-și continue educația și deprinderile căpătate la școală, prin care să aibă contactul minimal cu civilizația. Adică, le-a lipsit **biblioteca publică**.

Biblioteca publică, îndeplinindu-și misiunea, contribuie la reducerea cheltuielilor publice și a stresului membrilor comunității, generat de lipsa de informații care să îi ajute cotidian.

Din cauza crizei resurselor financiare, precum și a unui criteriu, cel de clasificare, la un moment dat, a bibliotecilor după numărul existent de documente, total neadecvat unei biblioteci publice, au apărut bibliotecile publice *obeze*, *depozitele-morgă* fiind arhipline cu documente inutile membrilor comunității. Știți cu toții la ce mă refer.

Biblioteca publică este o *biblioteca de consum*, unde cărțile din zonele cu acces liber la raft trebuie să fie mereu proaspete. Ori noi avem în multe locuri fonduri care bat ușor suta de ani, în timp ce rata de înlocuire europeană este de 7-10 ani. În Spania, ca să dau un exemplu, la secția pentru copii, rata de înlocuire a documentelor era de 4 (patru) ani. Recent am văzut manifestându-se îngrijorarea națională pentru netipărirea, anul acesta, a manualelor pentru elevi!

Mai există o criză, **criza rezistenței fizice a documentelor achiziționate**, care duce la irosirea unor sume importante pe cărți de *unic împrumut*. Din fericire editorii au înțeles că nu realizează nimic alergând după profituri imediate. Mi-aduc aminte că, prin anii '50 ai secolului trecut, mileniul al doilea, cărțile pentru bibliotecile publice erau special legate și clasificate. Obiceiuri bune, continuate doar de bibliotecile publice din Occident!

Criza documentelor de bibliotecă din diferite domenii a fost cauzată, în primul rând, de factorul ideologic, iar, după 1989, de goana după profit imediat a editorilor, când Sandra Brown et Co. făceau ravagii în tiraje de masă! Abia acum se vede cât costă informația! Incoerența în achiziția de documente, neatingerea în foarte multe biblioteci publice românești a standardului românesc legal de achiziție anuală (minimum 50 de documente achiziționate la mia de locuitori, 250 la alții), lasă urme adânci în asigurarea informației proaspete și de calitate pentru membrii unei comunități, cu variate consecințe, vizionate la știrile apocaliptice de la ora 5 p.m.

Criza IT-ului a dus la întârzierea nepermisă a conectării bibliotecilor într-un sistem informatizat național, prin lăsarea la bunul plac al managerilor locali în achiziționarea tehnologiilor informaționale. Ea a fost favorizată și de lipsa unui control biblioteconomic profesionist, desființat la nivel național, alimentată, deseori, de goana după comisioane. Acum, când ajungem la interconectarea sistemelor, vedem că nu sunt compatibile!?

Criza stabilității personalului de specialitate este întreținută și de falsa imagine a profesiei de bibliotecar, văzută ca o meserie ușoară cu multe facilități, chiar dacă e prost plătită, pentru care nu se cere o pregătire deosebită. Luând, apoi contact cu realitatea dură a lumii biblioteconomice, demisia *bibliotecarului debutant* e o chestiune de săptămâni sau de luni. Cei care depășesc cinci ani au șanse sporite de a deveni bibliotecari publici. Câți știu că un bibliotecar public se formează mai greu decât un agent de servicii secrete!?! De asemenea, discriminările salariale, întreținute chiar între diferitele tipuri de biblioteci din România, contribuie la alimentarea acestei crize, transferul la cele mai bine salarizate fiind normal.

Referitor la problemele de personal, la folosirea forței de muncă în bibliotecile publice putem menționa că nerezolvarea unor activități la nivel național, spre exemplu cele legate de clasificare-catalogare, determină ca mult personal de specialitate să nu fie folosit direct în relația cu utilizatorii, activitatea de bază a unei biblioteci publice.

Se vorbește intens de **criza lecturii de plăcere**. La aproape 20 de ani de la revoluția est europeană, e mai simplu de răspuns la o astfel de întrebare. Ar fi fost și mai ușor de răspuns dacă s-ar fi pus întrebarea **De ce se citea beletristică înainte de 1989?**, dar nici așa nu este greu.

Înainte de 1989, toți eram simple legume, prinși într-un sistem propagandistic care ne crea senzația că trăim din plin, în realitate, însă, vegetam. Cei mai mulți aveam dorințe lăuntrice puternice, care erau satisfăcute, în parte, doar prin experiențele descrise de mari sau mici prozatori, poeți, dramaturgi autohtoni sau străini, de filmele urmărite pe video în miez de noapte.

a. Schimbarea radicală, postrevoluționară, a structurii celor 24 de ore, a ciclului scurt numit **săptămână**, a ciclului mediu - **lună** și a ciclului mare - **an**, a determinat scăderea interesului pentru experiențele altora, oricât de meșteșugit ar fi fost puse în pagină. **Românii au scăpat la libertatea de a-și trăi propria viață**. Fiecare dorește, tot mai mult, să-și trăiască segmentul dăruit, după propria voință.

Mai mult, lumea s-a saturat de conținuturi moralizatoare (ca mod de viață), experimentale (ca tip de scriere), în vreme ce propria realitate demonstrează cu totul și cu totul altceva, fiind mult mai simplă în aparenta ei complexitate. Astfel, tot mai mulți își creează, conștient sau

inconștient, propriile romane și telenovele în care devin eroi principali, secundari ... E suficient să urmărești emisiunile *live*, în special *talk-show*-urile, și nu-ți mai trebuie nicio (deși prefer *nici o* - n.n.) capodoperă a *fiction*-ului. Acum ai Caragiale, Shakespeare, Dostoievski etc. în direct și la o oră de vârf. Regulile sunt uneori ignorate și atunci apare *cazul special*, care este îngurgitat de oamenii de același calibru. Nimic nou sub soare! Doar oamenii, ce trec prin timp.

b. Tânăra generație are ca obligații școlare studierea unor creații literare. *Selecția* făcută de cei care au responsabilitatea educării, are ca scop atragerea, spre lectura marilor capodopere naționale și universale. Numai că această selecție, fiind făcută în baza relațiilor, a presiunilor, în programa școlară ajung să fie introduși mulți autori contemporani care nu comunică nimic, dar care au de câștigat financiar de pe urma acestei includeri, ceea ce determină o reacție de respingere. Edițiile curg, cu profiturile aferente, însă nimeni nu le citește, se copiază pe rupte. Elevilor, odată scăpați de obligativitatea studiului la școală, le pierd și chefurile de citi adevăratele capodopere. Deja și-au format o convingere. E drept, falsă, dar asta e! În plus, viața dă năvală peste ei. Vezi punctul a.

c. Sărăcia. Atâta timp cât peste jumătate din populația țării umblă disperată după de-ale gurii, n-ai cum să-i ceri să se hrănească spiritual.

Timpu a căpătat o altă dimensiune. Timpul a început să fie valorificat la maximum de cei care conștientizează valoarea vieții. Cei care apelează la biblioteca publică vin, în special, pentru obținerea sau accesarea **informației** de care au nevoie. Așa se întâmplă pe tot mapamondul. De fapt, repet, se revine la funcția de bază a bibliotecii publice ca **principal furnizor de informații din toate domeniile cunoașterii** pentru toți membrii comunității. Iar tineretul are nevoie, în primul rând, mai mult decât alții, de informația care îi servește la o cât mai bună pregătire profesională și la un trai pe măsură.

Biblioteca publică, instituție civilizatoare prin însăși natura ei, împreună cu ceilalți factori civilizatori (*biserica, școala, medicul de familie, polițistul comunitar, inginerul agronom, medicul veterinar...*) asigură cadrul general al evoluției unei comunități. Dacă nu are un primar bun, consilieri locali care să fie cu adevărat sfătuitori, dacă nu are preot, educatori, învățători, profesori, bibliotecari, medici, polițiști, agronomi, profesioniști în adevăratul sens al cuvântului, nu există vreo șansă pentru acea

comunitate de a evolua. Aceste *vip*-uri locale sunt extrem de importante pentru viața comunității.

Toate crizele enumerate au fost generate și de **criza bunului plac**, a **comportamentului primar**. Am dus lipsă în toți acești ani de oameni responsabili la nivelul comunităților. Uneori, chiar și la nivelul bibliotecilor, de ce să nu recunoaștem? Cei mai mulți *aleși* sau numiți **nu au vrut**, deseori, să dezvolte această instituție civilizatoare a comunității. Unii primari sau autorități locale au distrus-o chiar și pe cea existentă. A se vedea, ca să dau un exemplu, situația bibliotecilor publice din județul Ilfov! La capătul opus, pentru a vedea că se poate, județul Iași, cu bibliotecile publice informatizate sau pe cale de finalizare a informatizării serviciilor. E o problemă de mentalitate, generată de educația precară primită cu decenii în urmă. Așa cum educația contemporană va avea efecte nocive sau pozitive peste alte câteva decenii.

Iată explicația simplă a diferențelor tot mai accentuate între comunitățile locale românești! Accesul la informare și folosirea informației pentru ridicarea generală a membrilor comunității fac parte din această ecuație a dezvoltării durabile a unei comunități și societăți.

Poate nu întâmplător acolo, unde biblioteca publică lipsește sau nu funcționează la parametrii normali, există și grave probleme de ordin social și moral. Mii de autorități locale din România nu asigură accesul civilizat la informare, documentare și lectură publică. Există o criză a spațiilor pe care premierul Putin a rezolvat-o, la Moscova, prin transformarea a 800 de baruri în biblioteci publice. Ungaria are 7 cazinouri în toată țara. România are peste 300 de săli de jocuri de noroc numai în București! Totul e ca autoritățile, naționale sau locale, să dorească un popor civilizat și nu o populație legumă.

Biblioteca publică este, nu numai în condiții de criză, o formă de protecție socială reală. Totul e să înțelegi și să vrei să utilizezi numeroasele servicii asigurate, gratuit, prin această instituție de utilitate comunitară. În România drumul spre informarea corectă este extrem de greu! Mai bine de un deceniu i-a trebuit Legii 544/2001 să apară, ea fiind ținută, premeditat, prin sertarele Parlamentului. Nici la opt ani de la promulgare nu produce efectele scontate! Vizitați *site*-urile primăriilor, consiliilor locale sau județene, instituțiilor publice și o să vă minunați! În cele mai multe locuri

biblioteca publică nici nu apare menționată la instituții utile membrilor comunității.

Criza morală postdecembristă, cu convulsii tot mai mari în ultimii ani, are efecte devastatoare. În astfel de condiții, manipulatorii de profesie reușesc să pună presiuni uriașe pe creierile *ușor mobilate* ale multor semeni. Totul e consecința firească a nefuncționării la parametri normali a instituțiilor civilizatoare ale comunității în ultimii 60-70 de ani!

Dacă tot vorbim de criza morală, mai există o importantă problemă nerezolvată! Restituirea cărților confiscate prin Decretul Nr. 83/1949 și alte reglementări ulterioare, măsuri care au dus la distrugerea a mii de valoroase biblioteci private din România. În zona Romanului, ca să dau un exemplu, au fost confiscate bunuri de acest fel din 91 de locații. Cele mai multe au luat calea *Bibliotecii Naționale*, unde și acum sunt neinventariate milioane de documente, păstrate în condiții improprie și cine știe dacă, cele de patrimoniu, mai sunt. Altele au intrat în bibliotecile raionale și sunt menționate prin actele de evidență. Cine se ocupă de o asemenea reparație morală?

Cu siguranță *avem treburi mult mai importante de făcut, tovarăși!* Vă amintiți formula comunistă panaceu?!

Lumea civilizată abordează, în cadrul diverselor întâlniri, subiecte biblioteconomice elevate, vizând implementarea a tot felul de programe și tehnologii ultrasofisticate, iar în România ne confruntăm cu probleme de Ev Mediu. Aceasta-i România biblioteconomică a anului 2009! De la această realitate plecăm. În rest, discuții ... Cu 5-10 biblioteci publice recent construite, și acelea prin efortul autorităților locale inteligente și nu printr-un program național, nu se poate îndeplini misiunea civilizatoare pentru o națiune. Normal, cu o lege a bibliotecilor „fără dinți”, care nu are capitolul SANCTIUNI, pentru a asigura pârghiile concrete aplicării ei, nu ai cum dezvolta rapid un sistem fiabil al acestor instituții de utilitate publică.

Și cu o lege în care există capitolul *Sanctiuni*, nu rezolvi mare lucru în România, unde ai o justiție dornică doar de avantaje neverosimile. De aici, tot felul de necazuri, pe care ni le-am provocat singuri, în ultimele două decenii, iar costurile plătite devin tot mai mari! Ni s-a spus, la începutul anilor '90, ce se poate întâmpla în câțiva ani și n-am luat în

seamă avertismentele. Acum servim drept exemplu întregii Europe comunitare și chiar planetei!

Biblioteca publică este spațiu social, uneori singurul în cadrul unei micro-comunități. Aici se întâlnesc oameni de diverse categorii și discută problemele lor și ale comunității. Digitizarea documentelor rezolvă problema protejării unei categorii de documente și, parțial, problema accesului la lectură și la informare a cetățenilor. În condițiile în care există o mare **criză a comunicării**, dialogul direct cu oamenii și nu prin intermediul IT-ului, oricât de accesibil ar fi, este singura cale prin care putem rezolva o criză de asemenea proporții. Studiile arată clar unde duce excesul de informatizare în relațiile publice. În spațiile bibliotecii publice au loc întâlniri, dezbateri ale membrilor comunității cu toți ceilalți factori ce contribuie la bunul mers al comunității, cu cei care pot rezolva problemele generale ale comunității (autorități, organizații nonguvernamentale, instituții, personalități). Așa cum era și în timpurile ateniene. Lipsa spațiilor de socializare duce la involuție, societatea căpătând aspectul vieții de vizuină, cu dezvoltarea exacerbată a instinctelor animalice.

Sediul central al Bibliotecii
Publice din Brno

Simpla trecere a pragului unei biblioteci publice de tip european rezolvă orice problemă a cetățeanului. Persoana în formare sau reconversie profesională (elev, student, șomer...) va găsi materialul necesar cercetării sau documentării pentru obținerea de bune rezultate în plan școlar, profesional, va găsi idei de afaceri, de reintegrare socială, oferte de muncă... Cei dornici de un concediu plăcut, la costuri potrivite buzunarului lor, pot accesa ofertele a mii de firme de profil. Alții cu probleme de sănătate, și le pot rezolva, de multe ori, prin accesarea informațiilor și a suporturilor de

informare deținute de *biblioteca publică*. Se pot face programări, rezervări, împrumut interbibliotecar, se pot obține *online* formulare, autorizații fără a te mai deplasa și a sta la cozi. Se poate comunica la distanță în timp real... Dar câte nu se pot rezolva prin *biblioteca publică*!?!

În lupta cu existența cotidiană, cea mai eficientă armă este INFORMAȚIA! De aceea, **biblioteca publică** este o instituție de importanță strategică. Este cel mai important serviciu civil de stocare și difuzare a informației dintr-o comunitate. Investiția în capitalul uman este esențială pentru menținerea sau dispariția unui popor. Investiția în biblioteca publică înseamnă menținerea unei instituții civilizatoare cu un mare impact în devenirea unei națiuni.

Biblioteca publică este o instituție a prezentului și a viitorului. Totul este să conștientizezi că există locul unde o poți accesa oricând, gratis! Mă întreba o tânără ziaristă, de tip nou, cu ceva timp în urmă: Cum, mai vine lumea la bibliotecă?! Da, domnișoară, i-am răspuns, spre uimirea ei. Totul este ca biblioteca publică să existe la standardele lumii civilizate.

Sigur că se poate și fără **biblioteca publică**. Așa cum fac deja unii *primari*. Așa cum se poate și fără școală, biserică, medic de familie, polițist comunitar, inginer agronom sau alți factori civilizatori ai unei comunități. Însă, într-o astfel de situație, nu mai putem vorbi de stat. De un stat de drept.

Specialiștii afirmă că unei națiuni, bine condusă, îi trebuie zece ani să renască din propria cenușă (vezi *tigrișorii* asiatici). Și i-am crezut. Nu l-am crezut pe marele *guru*. Și iată au trecut 20 de ani *brucanieni!* În România ne aflăm într-un moment de răscruce. Ori continuăm cu *pâine și circ*, direcția dată de Roma, ori abordăm cu toată seriozitatea linia biblioteconomică clasică ateniană de formare-informare a membrilor comunității. Nu zic să ținem alegerile locale la biblioteca publică, cum se făcea pe atunci, dar să-i informăm corect pe oameni cred că merită orice efort. Financiar, material și intelectual.

Să nu înțeleagă cineva că mă plâng. Plânsul n-are rost. Trebuie doar să cântăm, mult mai des, *Deșteaptă-te române!* Versurile le găsiți la noi, la bibliotecă!

În condiții de criză sau de normalitate, **biblioteca publică** te așteaptă!